

Rinze Ijbema - Marcus 10, 45.

[1] 'Wees een man' – dat is de boodschap die je vandaag als man te horen krijgt. De tijd van de zachte types is weer voorbij. We hebben weer behoefte aan leiders, aan kerels, aan kracht. Onze eigen regering roept burgers op hun eigen verantwoordelijkheid te nemen en zelf ergens voor te staan. In het buitenland zie je een moslimbroederschap die zijn tanden laat zien en een Amerikaanse politiek van 'hard on everything', van Russen tot terroristen. Die nieuwe mannelijkheid waait ook de kerk binnen. Ik had deze preek geschreven voor het ND gisteren met een interview kwam met Henk Stoorvogel van de 4^e musketier. 'Me Tarzan, you Jane.' Je hoeft misschien niet meteen als een Rambo te keer te gaan. Maar we laten in elk geval niet meer over ons lopen. Wees een man. Maar hoe doe je dat als man-in-de-Heer?

[2] 'Wees een mens' – dat is de boodschap die de Zoon van God volgens de bijbel eens te horen heeft gekregen. En voor Hem betekende dat niet dat Hij stoer en sterk zich op zou stellen. Voor Hem betekende dat veel meer dat Hij afstand deed van zijn troon en zijn glorie. 'De Mensenzoon is gekomen om te dienen en zijn leven te geven als losgeld voor velen.' Dat is kennelijk de stijl van Christus. Dat is dus kennelijk de stijl van de kerk. Dan hebben we een probleem, als de macho weer in de mode komt. Nou ja, de oplossing lijkt zo eenvoudig, dat je het nauwelijks een probleem kunt noemen. Als je moet kiezen tussen de stijl van Kaïn of de stijl van Christus, dan is de keuze simpel. Toch?

1. **[3]** Kijk eens naar Kaïn. Daar gaat hij, met Abel, zijn broer. Daar gaan de twee zonen van de mens, van Adam. Zie je ze lopen in het veld? Twee broers – en hoe gaat dat tussen broers en tussen zussen? Je bent verbonden en je stoot elkaar af. Je bent verbonden door de band van het bloed. Je stamt af van één vader, één moeder, en dat maakt dat je dieper bij elkaar hoort dan bij iemand anders. En toch stoot je elkaar tegelijk af. Want je vader is je voorbeeld, maar een broer is je spiegel. Zo had je kunnen zijn, maar zo ben je niet. Je herkent je vader in je broer, maar jij wilt mens op jouw manier zijn. De geschiedenis van Kaïn en Abel is het eerste verslag van verwijdering tussen twee broers. Het zal niet het laatste zijn.

[4] Kijk eens naar Kaïn. Hij is de eerste. De winnaar. De trots van zijn moeder, die bij zijn geboorte zei: 'Met de hulp van de HEER heb ik een man verkregen.' Je zou verwachten dat het zijn

levensprogram is geworden. 'Wees een man.' En de tweede is Abel en mocht zijn naam iets over zijn leven willen zeggen, dan stelt het bij voorbaat niet veel voor. [5] 'Abel' is ademtocht, is 'niets', is inderdaad 'watje'. Maar mogelijk zegt het niet direct iets over zijn leven. Misschien gaat het over zijn geboorte. Dat hij er toen niet uitzag, zo klein en zonder glorie. Deze twee groeien samen op, Kaïn en Abel. Kaïn, de eerste, gaat in de voetsporen van zijn vader de grond bewerken. Abel, de tweede, wordt een voorbeeld voor een paar van zijn achterneven; hij wordt schaapherder.

[6] Of je het verhaal nu al jaren kent of dat je het net voor het eerst gehoord hebt: je weet hoe het afgelopen is. Het verhaal van Rambo I, het eerste bloed dat vergoten is. Want je kunt als broers nog honderd keer verbonden zijn, soms is de afstotingskracht sterker dan dat en dan ontploft de relatie. [6*] Het begon met jaloezie omdat het offer van Abel wel welkom was bij God. En Kaïn kan niets beters bedenken dan Abel op te offeren. God had hem gewaarschuwd: doe dat nu in elk geval niet. Maar je weet hoe het gaat: de haat is sterker dan jij. Die lokt Kaïn naar buiten, met Abel het veld in. En daar gebeurt het, de eerste moord die de wereld zag, een broedermoord. En het paradijs schuift verder en verder achter de horizon.

[7] Kaïn en Abel. En wie ben jij? Laat me raden: je kiest Abel. Kinderen, die kiezen automatisch tegen Kaïn en voor Abel. Kaïn is de boosdoener, de dader. Abel is zielig, het slachtoffer. Mensen die meeluisteren, ik denk dat ze voor Abel kiezen. Misschien herken je jezelf in hem. Omdat jij ook zwak bent. Ik stel me voor dat je aan huis gebonden bent, misschien op bed ligt. Dat een ziekte je heeft kleingekregen. Zeg, misschien herken je zelfs die familieruzie in je eigen situatie. Zitten ze jou dwars, terwijl je er niets aan kunt doen. Jij bent Abel. En Christus is Abel. Ja toch? Daar mag je de hele bijbel op nalezen. Steeds weer ontdek je hoe God de partij van de zwakken kiest. Hoe Hij in Christus zelf voor zwak zijn kiest.

Maar ik ben Kaïn. Ik herken een hele serie punten uit het leven van Kaïn in mijn eigen leven. In zijn genegeerde offer, zie ik de spiegel van mijn onverhoorde gebeden. In zijn chagrijn over het accepteren van Abel, mijn jaloezie op de voorrang van anderen. In de vervloeking van zijn akkergrond, de vruchteloosheid in mijn eigen werk. In Kaïns ballingschap zie ik de spiegel van mijn eigen voortgejaagd zijn. Herken je dat ook een beetje? Nee, een moord, laat staan een broedermoord, zover ben ik niet gezonken. Maar wel, eerlijk is eerlijk, herken ik soms opeens die onverschilligheid en de verleiding om te liegen. Misschien is het niet handig om dat op de preekstoel toe te geven. Maar het is wel zo eerlijk.

Kaïn en Abel. Natuurlijk is er iets van de lijn van Abel in jouw leven. Ik wil daar straks graag op terugkomen. Maar bij de broedertwist tussen deze twee lukt het je niet te langs de lijn blijven staan en 'Abel! Abel!' roepen. Dat kan allemaal niet, als je jezelf ook in Kaïn herkent. Zonet zei ik dat Christus aan de kant van Abel staat. Dan concludeer ik nu, dat ik niet automatisch aan de kant van Christus sta. Kaïn of Christus? Kennelijk vindt de lijn van Kaïn weerklank in mijn eigen leven. Maar, Here Jezus, wat moet ik dan nu? Als het zo met mij gesteld is, hoe kom ik dan ooit op uw lijn uit? Wat moet ik? En: wat moet u?

2. **[8]** Kijk eens naar Christus. Daar komt Hij, de eniggeboren Zoon van God. Daar komt Hij, de Zoon van de mens. Waarom? 'Want ook de Mensenzoon is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven als losgeld voor velen.' **[9]** Als Mensenzoon is Hij een broer van jou en mij geworden. Maar wel een bijzondere broer. In Hem herken je onze hemelse Vader op een manier, waarop je Hem niet in een ander weerspiegeld ziet. Wat dat betreft kun je als broeder of zuster je maar beter aan Hem verbonden weten. Tegelijk is het ook afstotend om broer van Hem te wezen. Zie, de mens. Vanaf zijn geboorte: geen winnaar. Geen trots. Tot aan zijn dood: een ademtocht, niets.

[10] Ik wil hier graag een expliciete theologische keus maken. Misschien heb je wel eens van de opvatting gehoord, die zegt dat de Here Jezus wél is gekomen om te lijden en om met ons mee te lijden, maar dat je niet kunt zeggen dat zijn lijden en dood in Gods ogen een offer is geweest. Het punt van deze gedachte is dat een God die zo'n offer nodig vindt een afstotelijke God is. Ik kan die gedachtegang een heel eind volgen. Maar mijn punt is dan wel, dat Jezus zelf dat precies als doel van zijn leven formuleert: Hij wil dat leven geven als losgeld voor velen. Zijn bloed is mijn losprijs geworden. Ik geloof dat dit zijn eigen woorden zijn. Door Hem zelf gesproken, door zijn leerling Petrus met eigen oren gehoord, door die z'n secretaris Marcus genoteerd. Losprijs.

[11] Christus' bloed legt Abels bloed het zwijgen op. In Genesis zegt God tegen Kaïn: 'Hoor toch hoe het bloed van je broer uit de aarde naar mij schreeuwt.' In mensentaal roept dat bloed om wraak. Wie het bloed van een mens vergiet, die z'n bloed zal door een mens vergoten worden. Maar wraak is een doodlopende weg. Dan zou je dit krijgen: Adam verwekte Kaïn. En Adam verwekte Abel. Kaïn vermoordde Abel. Toen vermoordde Adam Kaïn. Einde verhaal. Maar het valt je in Genesis al op, dat God die mensenweg niet tot het eind heeft willen gaan. Die raadselachtige woorden: 'En de HERE stelde een teken aan Kaïn, dat niemand die hem zou aantreffen, hem zou verslaan.' Maar dan blijft wel dat bloed van Abel en van alle slachtoffers roepen van de aardbodem...

Christus' bloed legt Abels bloed het zwijgen op. Christus doet dat niet door terug te slaan. Hij doet dat door... ja, door wat? Hij doet dat door zijn eigen bloed te geven. Eigen bloed eerst. Door dat offer verbindt God zich opnieuw aan mensen. En nu is Jezus Christus de middelaar van een nieuw verbond. Zijn bloed spreekt krachtiger dan dat van Abel. Het spreekt krachtig genoeg om aan Abel het leven terug te geven. Je leven was een ademtucht? Wacht maar, je tijd komt nog wel. Door Christus' offer verbindt God zich opnieuw aan mensen.

3. **[12]** Abel... Maar spreekt Christus' bloed ook Kaïn aan? 'Want ook de Zoon des mensen is niet gekomen om Zich te laten dienen, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen.' Ook voor Kaïn? De vraag was: Kaïn of Christus? Mijn antwoord tot nu toe is: zelf zit je maar zo op de lijn van Kaïn, maar je moet bij Christus zijn. Nu gaat het niet meer over Kaïn, maar over u en mij. Hoe vinden u en ik, met Kaïn in je, toch de weg naar Christus? Ik nodig je uit om daarvoor toch nog eens naar Abel te kijken. Maar dan zonder jaloezie. Oké, Abels offer wordt geaccepteerd en dat van Kaïn niet. Ik ga nu niet in op de vraag hoe zij beiden dat begrepen. **[13]** Ik herinner me zelf de tekening uit de kinderbijbel, van de rook van Abels offer die recht omhoog ging, naar de hemel, en de rook van het offer van Kaïn, die laag bleef hangen boven de grond. Boeiende gedachte. Maar de echte vraag is: waarom? Waarom Abel wel?

[14] Abel wordt ergens anders in de bijbel een rechtvaardige genoemd. Dat zou op zich de sleutel kunnen zijn. God accepteert de rechtvaardige, de eerlijke, de zuivere mens. Het punt is dan wel dat ik van Kaïn niets negatiefs lees, voordat hij ontdekt dat zijn offer wordt afgekeurd. Op het moment dat ze gaan offeren staan ze er volgens Genesis gelijk voor. Toch gaat Gods voorkeur naar Abel uit. **[15]** Nu past het ons, denk ik, te erkennen dat God daar vrij in is. Ik geloof niet dat ik vanzelf Gods zegen verdien. Hij is vrij om zijn aandacht te gunnen aan wie Hij wil. Maar als dat alles is wat je ervan kunt zeggen, hoe weet jij dan waaraan je toe bent met God? Wat verwacht Hij?

Ik vind de sleutel in de bijbel zelf, in de preek voor de Hebreëen. Daarin staat: 'Door zijn geloof had het offer dat Abel aan God bracht meer waarde dan dat van Kaïn. Over Abel wordt dan ook lovend gesproken als over een rechtvaardige – God zelf liet zich prijzend uit over zijn gaven -, en door zijn geloof spreekt zijn stem nog steeds, ook al is hij gestorven.' **[16]** 'Door het geloof'- maar zo kun jij het ook! Zonder geloof is het offer van Kaïn kennelijk niet meer dan het demonstreren van eigen rijkdom en kracht. Door het geloof is het offer van Abel de erkenning dat God Heer en meester is en dat dat goed is. **[17]** Ik denk dat als je Jezus Christus nog niet kent, zoals Abel, dat je geloof dan

nog heel open is, oningevuld. Maar voor wie Jezus Christus kent, is Hij het hart van je geloof geworden.

[18] Zoon van God, Heer Jezus, mag ik uw zus, uw broeder zijn? Zoon van God, Jezus Christus, wilt U van mij de hoeder zijn? U laat mij God de Vader zien, in al zijn eerlijkheid en liefde. Aan U wil ik verbonden zijn. Van U wil ik nooit verstoten zijn. Zet mijn leven in het teken van uw kruis. Dan zal echt niemand die mij tegenkomt mij doden. Ik geloof in U. – Moet je horen, van politiek heb ik geen verstand. Wat Obama wil en wat Rutte doet, weet ik het. Maar van het geloof heb ik dit begrepen: leg alles wat je hebt bij Jezus Christus neer. Dat is geloof. Leg bij Hem neer je zonde, om weg te doen. Je trots, net zo. Je zwakheid, je kracht. Wie weet wat Hij ermee kan. De bijbel spreekt van vrouwen, die Jezus zo dienden. Wees een man en laat je door hen onderrichten. Wees een man, wees een mens en kniel voor de Zoon van God, je broer.

Amen.